

HISTORIA ZNAKÓW DROGOWYCH CZĘŚĆ TRZECIA

Lata powojenne

Maciej Rynowiecki
Ilustracje z archiwum autora

Rok 1945. Zakończenie działań wojennych na frontach II wojny światowej. W wyniszczonym pożogą kraju, większa część infrastruktury praktycznie przestała istnieć. Drogi są mocno zdewastowane lub wręcz kompletnie zniszczone. Znaki również - pozostały tylko nieliczne. Znaczna część z nich i tak jest zdezaktualizowana. Pochodzą z okresu okupacji, bądź też zostały ustawione przez wojska radzieckie przetaczające się na Berlin. Rozpoczął się czas powojennego porządkowania sytuacji drogowej w kraju. Nadeszła wreszcie chwila, by dokończyć realizację przepisów wynikających z rozporządzenia o znakach drogowych z 1938 roku.

Godna podziwu jest szybkość, z jaką uruchamiano w owych dniach kolejne dziedziny życia gospodarczego. Już w kilka miesięcy po wyzwoleniu (w 1946 roku) ukazał się podręcznik pod nazwą „Egzamin kierowcy pojazdów mechanicznych”. Dostarczał on niezbędnych wiadomości kandydatom na kierowców, zarówno z dziedziny budowy samochodu, jaki i z przepisów ruchu drogowego.

„Egzamin kierowcy pojazdów mechanicznych”

Z tej właśnie książki został zaczerpnięty zestaw aktualnych wówczas znaków drogowych wraz z ich definicjami.

Zgodnie z obowiązującym podziałem różniono:

1. znaki określające drogę główną i podporządkowaną,
2. znaki ostrzegawcze,

3. znaki zakazujące i nakazujące,
4. znaki informacyjne.

Wyraźną pozostałością po latach okupacji jest stosowanie w pierwszych latach po wojnie dwójki wersji znaku „droga podporządkowana”, a także niemieckiej formy oznaczenia drogi głównej.

ZNAKI OKREŚLAJĄCE DROGĘ GŁÓWNĄ I PODPORZĄDKOWANĄ

droga podporządkowana

droga podporządkowana

droga główna

ZNAKI OKREŚLAJĄCE DROGĘ GŁÓWNĄ I PODPORZĄDKOWANĄ

Uwaga!
Niebezpieczne miejsce, zwiększony ruch, naprawa dróg, niebezpieczny mostek

zamknięte przejazdy kolejowe

niezamknięte przejazdy kolejowe

ostre lub niewidoczne zakręty

skrzyżowanie i rozwidlenie dróg

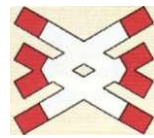
wzniesienie, poprzeczne ścieki przez drogę

krzyż św. Andrzeja oznaczający przejazd kolejowy zamknięty

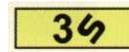

krzyż św. Andrzeja oznaczający przejazd kolejowy niezamknięty Jednotorowy

krzyż św. Andrzeja oznaczający przejazd kolejowy niezamknięty wielotorowy

TABLICZKI

trzy zakręty po sobie następujące w odległości nie większej jak 100 m jeden od drugiego

koniec trzeciego zakrętu

dwa po sobie następujące garby terenowe lub ścieki

Znakom zaczęły towarzyszyć tabliczki z dodatkowymi informacjami dotyczącymi sygnalizowanych niebezpieczeństw.

Do grupy ostrzegawczych zostały zaliczone - szeroko już stosowane w czasie okupacji - słupki wskaźnikowe przed przejazdami kolejowymi, a także znaki zwane krzyżami

św. Andrzeja. W zastosowaniu tych ostatnich, a dokładnie w ich odmianach, widoczne są reperkusje niedawnych pięciu lat niemieckiej administracji.

ZNAKI ZAKAZUJĄCE I NAKAZUJĄCE

zakaz przejazdu wszelkim pojazdom zamykający ruch pojazdów z obu stron

zakaz wjazdu (wystawiony u wylotu ulicy Jednokierunkowej)

zakaz przejazdu dla samochodów

zakaz przejazdu dla samochodów ciężarowych

zakaz przejazdu dla wozów ciężarowych

zakaz przejazdu dla pojazdów konnych

zakaz przejazdu wszelkim pojazdom o wadze ponad wskazaną na tablicy normę

zakaz przekraczania podanej szybkości ponad podaną na tablicy

zakaz przekraczania podanej szybkości przez samochody ciężarowe

zakaz przekraczania podanej szybkości przez samochody

zakaz zatrzymywania się pojazdów

zakaz pozostawiania pojazdów dla postoiu. Przy tym znaku można pojazd zatrzymać dla wsiadania, wysiadania, załadowania lub rozładowania. Czynności te należy przeprowadzić bezzwłocznie

zakaz używania sygnałów dźwiękowych

zakaz wyprzedzania

znak obowiązkowego zatrzymania się przed urzędem celnym

droga tylko dla rowerzystów

znak obowiązującego kierunku jazdy

tablica do znaków zakazu (określa koniec, który jest objęty zakazem lub nakazem)

JEDEN KIERUNEK RUCHU

ULICA JEDNOKIERUNKOWA
ulica jednokierunkowa

W grupie znaków ostrzegawczych, największą zmianą w stosunku do stanu sprzed 1938 roku, jest zastosowanie aż dwóch oznaczeń ulicy jednokierunkowej.

ZNAKI INFORMACYJNE

tablica przed stacją benzynową (co najmniej 500 metrów od stacji)

tabliczka „koniec” do znaków informacyjnych

drogowskaz

tablica miejscowości

znak ostrożności jazdy ze względu na duży ruch (szkoły)

znak dozwolonego pozostawiania pojazdu dla postoju

znak przydrożnych punktów opatrunkowych

tabliczka do znaku dozwolonego postoju

znak dla postoju dorożek samochodowych i konnych

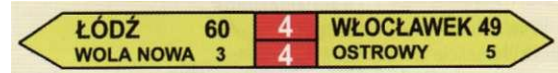
tablica przed drogowskazami ustawioną przed skrzyżowaniami

tablica do oznaczenia dłuższego odcinka drogi

tablica objazdów

drogowskaz

drogowskaz

słup kilometrowy. Środkowa cyfra podaje ilość kilometrów od początku drogi

W latach 50. następowało dalsze porządkowanie oznakowania dróg. Stopniowo usuwano ostatnie pozostałości lat okupacji. Przede wszystkim zainstalowane zostały nowe krzyże św. Andrzeja - w formie znanej nam współcześnie.

Słupki wskaźnikowe przed przejazdami kolejowymi także zostały „spolszczone”. Otrzymały formę prostokąta.

Stworzono, w związku z bieżącymi potrzebami, odmiany znaku informacyjnego o konieczności zachowania szczególnej ostrożności

krzyż św. Andrzeja przed przejazdem jednotorowym

krzyż św. Andrzeja przed przejazdem wielotorowym

słupki wskaźnikowe przed przejazdami kolejowymi według wzoru niemieckiego

słupki wskaźnikowe przed przejazdami kolejowymi według wzoru polskiego

zalecenie szczególnej ostrożności jazdy ze względu na szkołę w pobliżu drogi

zalecenie szczególnej ostrożności jazdy ze względu na małe dzieci

zalecenie szczególnej ostrożności jazdy ze względu na roboty na drodze

W międzyczasie powstały również znaki nieformalne takie jak:

przystanek autobusowy

przystanek tramwajowy

droga dla rowerów

przystanek autobusowy PKS (wersja 1)

przystanek autobusowy PKS (wersja 2)

stacja benzynowa

DODATKOWE, NOWE ZNAKI OSTRZEGAWCZE OBOWIĄZUJĄCE OD 3.05.1956

niebezpieczny zakręt w prawo

niebezpieczny zakręt w lewo

niebezpieczny zjazd

zwężenie drogi

ruchomy most

roboty na drodze

przejście przez Jeźdźnię

dzieci

uwaga zwierzęta

Prawdziwa rewolucja w dziedzinie oznakowania nastąpiła w roku 1956. Wtedy właśnie (a dokładnie 3 maja), Rozporządzeniem Ministrów Transportu Drogowego i Lotniczego oraz Spraw Wewnętrznych wpro-

wadzono nowe znaki drogowe. Jedną z najistotniejszych zmian było dodanie wielu nowych znaków ostrzegawczych, a przede wszystkim zrezygnowanie z ich czarnych obrzeży na rzecz koloru czerwonego.

Innowacje objęły również grupę „zakazu i nakazu”. Wdrożono między innymi „stop”, „zakaz skrętu”, „koniec ograniczeń”, nowa forma „zakazu wyprzedzania”, ograniczenia wjazdu ze względu na szerokość bądź wysokość, a także znaki dotyczące rowerów.

Generalnie trzeba stwierdzić, że przepisy z roku 1956 uwspółcześniły piktogramy dostosowując je do nowych potrzeb.

DODATKOWE, NOWE ZNAKI ZAKAZU I NAKAZU

stare i nowe symbole

W latach 60. wprowadzono także kilkanaście zmian. Między innymi likwidacji uległ znak:

W jego miejsce zaczął obowiązywać:

Zakaz zatrzymywania się natomiast określał tenże znak ze stosowną tabliczką

Były także znaki „meteorzy”. Ukazały się, a potem nagle zginęły...

szpital

droga bez przejazdu (ślepa)

stacja benzynowa

stop

zakaz skrętu w lewo

zakaz wyprzedzania

koniec ograniczenia (szybkości)

zakaz wjazdu pojazdów o szerokości ponad określoną normę

zakaz wjazdu pojazdów o wysokości ponad określoną normę

zakaz wjazdu rowerów

droga dla rowerów

W następnym dziesięcioleciu znaki ostrzegawcze poddały kolejnej korekcie graficznej. Obrzeże, które w 1956 roku zmieniono na czerwone, teraz znacznie zwężono.

skrzyżowanie według wzoru 1956 roku

zakaz wjazdu pojazdów silnikowych

zakaz wjazdu motocykli, motorowerów i rowerów

droga pieszo-rowerowa

uwaga! przejście dla dzieci

skrzyżowanie w wersji współczesnej

Rok 1983 to przede wszystkim wymiana starego „stopu” w postaci koła - na nową formę ośmiokątną.

stop

W międzyczasie dodawano także inne nowe znaki - znane współcześnie choćby z obserwacji naszych dróg i ulic. Ile jest ich obecnie? Proste policzenie wzorów znajdujących się w obowiązującym Rozporządzeniu Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych z dnia 31 lipca 2002 roku (Dz. U. z 2002 r. Nr 170, poz. 1393) - nie daje pełnego bilansu. Próżno w nim szukać pewnych znaków. •